

de talloze gewonden en de blikshade kunnen alleen daardoor al 250 tot 300 verkeersdoden per jaar officieel worden bijgeschreven op het conto van de alcohol.

Daarnaast is bekend dat zaken als kindermishandeling, andersoortige geweldplegingen in het gezin en verbroken relaties veelal alcohol als achtergrond hebben.

En hoe dient men aan te kijken tegen het maatschappelijk ongerief, veroorzaakt door het feit dat tien procent van de mannelijke bevolking wel eens van het werk verzuimt als gevolg van de minder prettige nawerking van overmatig alcoholgebruik?

Meer van dergelijke 'maatschappelijke kosten' van buitensporig drinkgedrag springen vooral in het oog bij een nadere analyse van het patiënten aanbod in ons land. Spijksma becijfert dat in veertig tot vijftig procent van alle ziekenhuisopnamen alcohol een rol speelt, hetzij op de voor-, hetzij op de achtergrond. Zeker één op iedere vier ziekenhuispatiënten kampt met alcoholproblemen. In tien procent van alle gevallen waarin iemand een natuurlijke dood sterft, kan in het bloed alcohol worden aangetroffen. Eenzelfde percentage geldt overigens in die gevallen waar een ongeluk op het werk de doodsoorzaak is.

Dergelijk ontluisterend cijfermateriaal maakt het des te opmerkelijker dat de diagnose: 'excessief alcoholgebruik', in de eerste- en tweedelijns gezondheidszorg slechts sporadisch wordt gesteld. Alcohol als oorzaak van klachten is blijkbaar moeilijk signaleerbaar voor met name de huisarts. Of zouden daarin andere factoren meespelen? Daarover straks meer.

De voorbeelden tonen echter onverhuld, dat de negatieve gevolgen niet alleen voor rekening van de excessieve alcoholconsument zelf komen maar tevens voor die van zijn of haar omgeving. Uitgaande van een aantal van één miljoen buitensporige drinkers, krijgen naar verwachting zo'n vier miljoen Nederlanders — partners, gezinsleden, vrienden, collega's — op korte of langere termijn, direct of indirect, te maken met de negatieve gevolgen van dit alcoholgebruik.

Het is in zekere zin ook de samenleving die het gelag betaalt in een mate die, naar een wellicht wat morbide, louter financiële rekensom uitwijst, de baten uit accijns op alcoholhoudende dranken verre overstijgt.

Sfeertje

"Ik behoor tot de categorie die vanaf het eerste glas al z'n zinnen op de drank zet. Noem 't 'alcohol minded': de ontdekking dat dit een perfect middel is, waarbij de wereld, voor je gevoel dan, ineens perfect in elkaar komt te zitten. Ik heb die ontdekking gedaan toen ik dertien was, op een feestje thuis.

Bij ons thuis werd niet gedronken. Dat zal wel een reactie zijn geweest op het feit dat mijn grootvader alcoholist was. Op dat feestje — mijn stiefbroer die achttien was had zich verloofd — werd bij hoge uitzondering cola-tic gedronken. En ik kreeg, stiekem, ook een glaasje te pakken. Dat sloeg gelijk aan. Dat warme, overrompende gevoel dat omhoogkruipt uit de maagstreek en het lekkere gevoel in je hoofd daarna, heerlijk!

Al op mijn vijftiende heb ik 't ouderlijk huis noodgedwongen en na veel ruzie en ellende verlaten. Ik ging op kamers wonen, kreeg zelf de vrije hand in alles, ging werken om in m'n eigen onderhoud te voorzien en ben toen ook gaan drinken; stevig zelfs in verhouding tot mijn leeftijdgenoten: in het begin zo'n tien

glazen bier gemiddeld op een avond. Dat was toen veel. Later is tien glazen niets meer. Die heb je dan alleen al nodig om de eerste dorst weg te werken en je onthoudingsverschijnselen de kop in te drukken. Pas daarna voel je je weer een beetje normaal terwijl een ander dan al met z'n kin op de bar hangt.

Dat ik zoveel kon drinken had ook te maken met 't feit dat ik nooit katers heb gehad. Dat zie je vaker bij 'broeders van de natte gemeente'. Zodoende had ik ook geen enkele reden om minder te drinken. Ik had de volgende dag nooit last en kon gewoon naar m'n werk. Pas veel later kwamen die onthoudingsverschijnselen, maar katers, nee. Ik werd ook nooit ziek van alcohol. Ik ging ondanks mijn grote drankconsumptie, nooit af bij vrienden of vriendinnen omdat ik lag te kotsen in het toilet. Dat kwam bij mij niet voor. Ik heb dus ook nooit die rem gehad, zo van: de volgende keer maar eens wat rustiger aan doen. Ze hebben me nooit naar huis hoeven dragen, ook later niet.

Daar komt bij dat ik vrij onmiddellijk al een vriendenkring had opgebouwd, waarin stevig geconsumeerd werd. Ik weet niet of dat toevallig is of dat je dat zelf zo uitzoekt, maar dat was wel zo. Veel studenten, veel kunstenaars en ander ongeregeld. Ik viel dus niet echt op.

In dat milieu heerste een sfeertje dat me wel aansprak. Niet zo van lallen en brallen en carnavaal vieren, maar nogal intellectueel. Het waren dezelfde kringen waar toen ook hasjies werd gerookt. Men dacht nog dat het roken van hasj en het drinken van alcohol niet samengingen. Ik paste me dus netjes aan en heb in 't begin van die periode toen een jaar lang vrijwel niets gedronken, maar wel lekker 'geblowed'."

Ontremming

Alcohol is een 'drug', stelt R. Spijksma polemisch vast in zijn in '82 verschenen brochure 'Alcoholisme; diagnostiek en pathofysiologie'. Ofschoon hij in het midden laat of 't hier een 'hard' dan wel 'soft-drug' betreft, moet de chemische verbinding ethanol, de ethylalcohol die in alcoholhoudende dranken voorkomt, beschouwd worden als veroorzaker van veel meer ellende dan alle andere denkbare drugs bij elkaar.

Die constatering is niet van vandaag of gisteren. Al in